

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА**

ПРИЈЕДЛОГ

**ЗАКОН
О ЗАШТИТИ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ**

Бања Лука, август 2020. године

**ЗАКОН
О ЗАШТИТИ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ**

**ГЛАВА I
ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ**

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се заштита права на суђење у разумном року, као и право на правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року, које се остварује у судском поступку на начин и под условима прописаним овим законом.

Право на судску заштиту

Члан 2.

(1) Право на судску заштиту због повреде права на суђење у разумном року има свако ко сматра да није у разумном року одлучено о његовим грађанским правима и обавезама или кривичној оптужби против њега.

(2) Право из става 1. овог члана има и оштећени у кривичном поступку и оштећени као тужилац, ако су истакли имовинскоправни захтјев.

(3) Повреда права на суђење у разумном року утврђује се у складу са праксом Европског суда за људска права у Стразбуру.

Дискриминација и родна равноправност

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону за означавање мушког или женског рода подразумијевају оба пола.

**ГЛАВА II
ПРАВНА СРЕДСТВА И КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОЦЈЕНУ ТРАЈАЊА СУЂЕЊА**

Правна средства за заштиту права на суђење у разумном року

Члан 4.

Правна средства за заштиту права на суђење у разумном року су:

- 1) захтјев за убрзање поступка,
- 2) тужба за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и на правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року.

Критеријуми за оцјену трајања суђења у разумном року и одређивање новчаног обештећења

Члан 5.

У поступку одлучивања о правним средствима из члана 4. овог закона узимају се у обзир следећи критеријуми:

- 1) сложеност предмета у чињеничном и правном смислу,
- 2) понашање суда и других републичких органа управе, органа јединица локалне самоуправе, јавних служби и других носилаца јавних овлашћења,
- 3) понашање подносиоца правног средства,
- 4) значај предмета за подносиоца правног средства.

ГЛАВА III НАДЛЕЖНОСТ И ЗАХТЈЕВ ЗА УБРЗАЊЕ ПОСТУПКА

Надлежност за одлучивање

Члан 6.

- (1) Захтјев за убрзање поступка подноси се суду пред којим се води поступак.
- (2) О захтјеву из става 1. овог члана одлучује предсједник суда, а ако се ради о предмету у којем поступа предсједник суда, о захтјеву за убрзање поступка одлучује замјеник предсједника суда.
- (3) Поступак који се води по одредбама овог закона је једностраначки и спроводи се без одржавања рочишта.
- (4) На питања поступка о одлучивању о захтјеву за убрзање поступка која нису уређена овим законом, примјењују се одредбе закона којим се уређује ванпарнични поступак.

Садржај захтјева за убрзање поступка

Члан 7.

Захтјев за убрзање поступка садржи:

- 1) име и презиме подносиоца захтјева за убрзање поступка, адресу његовог пребивалишта или боравишта, односно назив и сједиште,
- 2) име и презиме законског заступника, односно пуномоћника подносиоца захтјева и адресу његовог пребивалишта или боравишта, односно назив и сједиште,
- 3) пословни број предмета на који се односи захтјев за убрзање поступка,
- 4) податке и околности у вези са предметом на који се односи захтјев за убрзање поступка.

Регистри

Члан 8.

- (1) Надлежни судови воде слједеће регистре:
 - 1) Регистар о поднесеним захтјевима за убрзање поступка и Регистар одлука о поднесеним захтјевима за убрзање поступка,
 - 2) Регистар о поднесеним тужбама за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и на правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року и Регистар одлука о поднесеним тужбама.
- (2) Садржај и начин и вођења Регистра о поднесеним захтјевима за убрзање поступка и Регистра одлука о поднесеним захтјевима за убрзање поступка, Регистра о поднесеним тужбама за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и Регистра одлука о поднесеним тужбама детаљније се прописује правилником.
- (3) Правилник о садржини и начину вођења регистара о поступцима иницираним правним средствима за заштиту права на суђење у разумном року доноси министар правде (у даљем тексту: министар).

Одлучивање о захтјеву за убрзање поступка

Члан 9.

(1) Предсједник суда, у року од 15 дана од дана пријема захтјева за убрзање поступка, затражиће од судије који поступа у предмету извјештај о дужини трајања поступка, разлoзима због којих поступак није окончан и мишљење о року у којем се предмет може ријешити, а може и да изврши увид у спис предмета.

(2) Судија који поступа у предмету, доставља предсједнику суда извјештај из става 1. овог члана одмах, а најкасније у року од осам дана од дана достављања захтјева предсједника суда, а који се односи на извјештај о дужини трајања поступка.

Рок за одлучивање

Члан 10.

Предсједник суда одлучује о поднесеном захтјеву за убрзање поступка у року од 60 дана од дана пријема тог захтјева у суд.

Неоснованост захтјева за убрзање поступка

Члан 11.

(1) Захтјев за убрзање поступка одбацује се ако је неуредан или ако не садржи обавезне елементе из члана 7. овог закона или је поднесен од неовлашћеног лица.

(2) Предсједник суда рјешењем одбија захтјев за убрзање поступка када оцијени да је захтјев за убрзање поступка очигледно неоснован.

(3) Ако предсједник суда, након спроведеног поступка, утврди да није дошло до неоправданог одуговлачења поступка и одлучивања о предмету, рјешењем одбија захтјев за убрзање поступка као неоснован.

Основаност захтјева за убрзање поступка

Члан 12.

(1) Ако предсједник суда утврди да се неоправдано одуговлачи поступак и одлучивање о предмету, доноси рјешење и одређује рок за предузимање одређених процесних радњи, који не може бити дужи од три мјесеца и примјерен рок у којем га судија извјештава о предузетим радњама.

(2) Судија нема право жалбе на рјешење из става 1. овог члана.

Достављање

Члан 13.

Одлуке и друга писмена из овог закона достављају се у складу са одредбама закона којим се уређује парнични поступак.

Обавјештавање подносиоца захтјева за убрзање поступка

Члан 14.

Када судија у извјештају или другим актом у писаној форми, у року из члана 10. овог закона, обавијести предсједника суда о извршеним процесним радњама, предсједник суда о извршеним процесним радњама обавјештава подносиоца захтјева за убрзање поступка и на тај начин окончава поступак о захтјеву за убрзање поступка.

Право на жалбу

Члан 15.

Против рјешења из члана 11. овог закона подносилац захтјева за убрзање поступка има право жалбе предсједнику непосредно вишег суда у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

Одлучивање о жалби

Члан 16.

(1) Суд код кога се налази предмет, на захтјев предсједника непосредно вишег суда, у року од три дана од дана пријема тог захтјева, доставља предсједнику непосредно вишег суда списе предмета.

(2) Предсједник непосредно вишег суда доноси рјешење у року од 60 дана од дана пријема списка предмета.

(3) Предсједник непосредно вишег суда рјешењем одбацује недопуштену, неблаговремену жалбу и жалбу изјављену од неовлашћеног лица, ако је није одбацио предсједник суда код кога се предмет налази у раду.

(4) Предсједник непосредно вишег суда може одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепено рјешење или уважити жалбу и преиначити рјешење.

Одлучивање Врховног суда

Члан 17.

(1) Ако се захтјев за убрзање поступка односи на поступак који је у току пред Врховним судом Републике Српске (у даљем тексту: Врховни суд), о захтјеву за убрзање поступка одлучује Вијеће од троје судија тог суда.

(2) Вијеће Врховног суда може захтјев из става 1. овог члана рјешењем уважити или одбити као неоснован.

(3) Вијеће Врховног суда одлучује о захтјеву за убрзање поступка у року од 90 дана од дана пријема тог захтјева.

(4) Када Вијеће Врховног суда утврди да се неоправдано одуговлачи поступак и одлучивање о предмету, рјешењем одређује рок за предузимање одређених процесних радњи, који не може бити дужи од три мјесеца и примјерен рок у којем га судија извјештава о предузетим радњама.

(5) Против рјешења из става 4. овог члана, жалба и ревизија нису дозвољене.

Право на нови захтјев за убрзање поступка

Члан 18.

(1) Подносилац захтјева за убрзање поступка, чији је захтјев за убрзање поступка одбијен, а који није поднио жалбу, може да поднесе нови захтјев за убрзање поступка када истекне шест мјесеци од дана пријема рјешења о одбијању захтјева за убрзање поступка.

(2) Подносилац захтјева за убрзање поступка, чији је захтјев за убрзање поступка одбијен, а који је поднио жалбу која је одбијена, може да поднесе нови захтјев за убрзање поступка када истекне шест мјесеци од дана пријема рјешења о одбијању жалбе.

ГЛАВА IV

ПРАВИЧНО ЗАДОВОЉЕЊЕ И ТУЖБА ЗА УТВРЂИВАЊЕ ПОВРЕДЕ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ И ПРАВИЧНО ЗАДОВОЉЕЊЕ

Врсте правичног задовољења

Члан 19.

Правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року може се остварити:

- 1) утврђивањем повреде права на суђење у разумном року,
- 2) утврђивањем повреде права на суђење у разумном року и досуђивањем новчане накнаде,
- 3) утврђивањем повреде права на суђење у разумном року и досуђивањем новчане накнаде и објављивањем пресуде да је странци у судском поступку било повријеђено право на суђење у разумном року,
- 4) утврђивањем повреде права на суђење у разумном року и објављивањем пресуде да је странци у судском поступку било повријеђено право на суђење у разумном року.

Ограничење права на правично задовољење

Члан 20.

Право на правично задовољење по овом закону немају републички органи управе, органи јединица локалне самоуправе, јавне службе и други носиоци јавних овлашћења када учествују као странке у судским поступцима.

Право на тужбу за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и правично задовољење

Члан 21.

(1) Тужбу за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року (у даљем тексту: тужба) може поднијети тужилац који је претходно надлежном суду поднио захтјев за убрзање поступка.

(2) Тужба из става 1. овог члана подноси се Врховном суду, најкасније у року од шест мјесеци од дана пријема правоснажне одлуке донесене по захтјеву странке за убрзање поступка.

Садржај тужбе

Члан 22.

(1) Тужба садржи:

- 1) име и презиме тужиоца, адресу његовог пребивалишта, односно боравишта, односно назив тужиоца и сједиште,
- 2) име и презиме законског заступника или пуномоћника тужиоца и адресу његовог пребивалишта, односно боравишта и сједиште,
- 3) пословни број предмета или друге податке предмета на основу којих се може утврдити на који се предмет односи тужба,
- 4) потпис тужиоца, законског заступника или пуномоћника.

(2) Уз тужбу, тужилац прилаже примјерак правоснажног рјешења којим је одлучено о захтјеву за убрзање поступка.

Поступак по тужби

Члан 23.

(1) Суд код кога се налази предмет, на захтјев Врховног суда, у року од три дана од дана пријема тог захтјева, доставља списе предмета.

(2) Врховни суд тужбу доставља Правобранилаштву Републике Српске, које у року од осам дана од дана пријема тужбе доставља своје изјашњење на наводе тужбе.

(3) На остала питања поступка по тужби за правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року, а која нису уређена овим законом, примјењују се одредбе закона којим се уређује парнични поступак о спору мале вриједности, независно од врсте и висине тужбеног захтјева.

Одлучивање

Члан 24.

(1) Врховни суд одлучује о тужби у Вијећу од троје судија.

(2) Неблаговремену тужбу и тужбу поднесену од неовлашћеног лица и тужбу која је поднесена супротно одредби члана 21. став 1. овог закона, Врховни суд рјешењем одбацује.

Рок за одлучивање

Члан 25.

Врховни суд доноси одлуку о тужби, најкасније у року од шест мјесеци од дана пријема тужбе.

Пресуда којом се утврђује повреда права на суђење у разумном року

Члан 26.

(1) Код повреде права на суђење у разумном року, Врховни суд може, на захтјев тужиоца, да донесе пресуду којом се утврђује да је тужиоцу било повријеђено право на суђење у разумном року, као и да јој досуди новчано обештећење.

(2) Врховни суд може, изузетно, имајући у виду све околности случаја, а нарочито понашање тужиоца, да пресудом утврди само повреду права на суђење у разумном року.

Новчано обештећење

Члан 27.

(1) Због повреде права на суђење у разумном року, странци у судском поступку досуђује се новчано обештећење.

(2) Новчано обештећење одређује се у износу од 300 КМ до 3.000 КМ по предмету.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, у посебним случајевима када је више лица оштећено у судском поступку у којем је утврђена повреда права на суђење у разумном року, накнада штете може износити до 20.000 КМ по предмету.

(4) Висина новчаног обештећења одређује се у складу са критеријумима који су утврђени у члану 6. овог закона.

Средства за исплату новчаног обештећења

Члан 28.

(1) Средства за исплату новчаног обештећења и накнада имовинске штете обезбјеђују се у буџету Републике Српске.

(2) Накнада се исплаћује из буџета Републике Српске у року од три мјесеца од дана подношења захтјева за исплату новчаног обештећења.

Објављивање пресуде

Члан 29.

(1) Када суд утврди повреду права на суђење у разумном року, може на захтјев тужиоца, поред новчаног обештећења, одлуком наложити објављивање пресуде.

(2) Суд за који је пресудом из става 1. овог члана и пресудом из члана 26. став 1. овог закона утврђено да је неоправдано одуговлачио поступак и одлучивање, дужан је да објави пресуду на интернет страници суда.

(3) Пресуда из става 2. овог члана мора бити доступна јавности на интернет страници у периоду од 60 дана, након чега се, по службеној дужности, брише.

(4) На захтјев тужиоца, пресуда се може и прије истека рока од 60 дана брисати са интернет странице суда.

Ослобађање од плаћања судске таксе

Члан 30.

У поступку остваривања судске заштите права на суђење у разумном року странка је ослобођена плаћања судске таксе.

Могућност поравнања

Члан 31.

(1) Лице које је Европском суду за људска права поднијело представку због тога што сматра да је повријеђено његово право на суђење у разумном року, а о којој није донесена одлука о прихватљивости или основности, може поднијети Влади Републике Српске приједлог за поравнање о новчаном обештећењу, уз навођење датума предаје представке Европском суду за људска права.

(2) Закључено поравнање представља извршну исправу.

Накнада материјалне штете

Члан 32.

Право на накнаду материјалне штете због повреде права на суђење у разумном року остварује се тужбом у парничном поступку код надлежног суда, примјеном општих правила о накнади штете.

ГЛАВА V
ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ И ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Подзаконски акти

Члан 33.

Министар у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона доноси Правилник о садржини и начину вођења регистара о поступцима иницираним правним средствима за заштиту права на суђење у разумном року (члан 8. став 3).

Започети поступци

Члан 34.

Лице које је поднијело апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине не може поднијети захтјев за убрзање поступка по овом закону.

Ступање на снагу

Члан 35.

Овај закон објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“, а ступа на снагу 1. јануара 2021. године.

Број:
Датум:

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Недељко Чубриловић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
ПРИЈЕДЛОГА ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ
РОКУ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 122. Устава Републике Српске, према којем се оснивање, надлежност, организација и поступак пред судовима утврђују законом, у члану 16. Устава Републике Српске, према којем свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом и другим државним органом и организацијом, те да је свакоме загарантовано право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се рјешава о његовом праву или на законом заснованом интересу, као и у члану 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске, према којем Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА НОРМАТИВНОПРАВНЕ ТЕХНИКЕ

Према Мишљењу Републичког секретаријата за законодавство број: 22.02/020-2473/20 од 19. августа 2020. године, уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 122. Устава Републике Српске, према којем се оснивање, надлежност, организација и поступак пред судовима утврђују законом, у члану 16. Устава Републике Српске, према којем свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом и другим државним органом и организацијом, те да је свакоме загарантовано право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се рјешава о његовом праву или на законом заснованом интересу и у члану 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске, према којем Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте.

Републички секретаријат за законодавство је актом број: 22.02-020-3679/19 од 8. новембра 2019. године дао мишљење на Нацрт закона о заштити права на суђење у разумном року, који је Народна скупштина разматрала и усвојила на Деветој редовној сједници, одржаној 25. и 26. фебруара 2020. године, а који је упућен на стручну расправу Закључком Народне скупштине број: 02/1-021-240/20 („Службени гласник Републике Српске“, број 19/20).

Обрађивач Закона је, у складу са чланом 41. став 1. тачка 5) и став 2. Правила за израду закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 24/14), навео разлоге за доношење овог закона и разлике Приједлога у односу на Нацрт. С тим у вези, разлике Приједлога у односу на Нацрт закона резултат су прихваћених примједба и приједлога народних посланика, датих на расправи на текст Нацрта закона, као и стручне јавности на одржаној Стручној расправи.

Републички секретаријат за законодавство, не упуштајући се у цјелисходност предложених законских рјешења, у складу са својим надлежностима у поступку консултација са обрађивачем дао је примједбе које су се односиле на садржај основних одредаба, обим уређивања подзаконских аката, систематизацију прелазних и завршних одредаба, досљедно коришћење јединствене терминологије и упућивање (чл. 15, 51, 33, 34, 84. тачка 1. и члан 86. став 2. Правила). Примједбе су прихваћене и уграђене у текст Закона. Такође, због материје која се уређује овим законом неопходно је, у складу са чланом 17. став 1. тачка 3) Пословника о раду Владе Републике Српске („Службени

гласник Републике Српске“, број 123/19), прибавити и мишљење Министарства финансија.

У складу са чланом 36. став 1. тачка 9) Пословника о раду Владе Републике Српске, те т. 4. и 12. Смјерница за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12), обрађивач Приједлога овог закона утврдио је да је материја предметног закона од интереса за јавност, да је текст Закона објављен на интернет страници Министарства правде са роком од осам дана, те да на текст Закона није било примједаба и сугестија.

С обзиром на то да постоји уставни основ за доношење овог закона, да је усаглашен са Уставом, правним системом Републике Српске и Правилима за израду закона и других прописа, мишљење је да се Приједлог закона о заштити права на суђење у разумном року може упутити на разматрање.

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРАВНИМ ПОРЕТКОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Према Мишљењу Министарства за европске интеграције и међународну сарадњу број: 17.03-020-2476/20 од 11. августа 2020. године, а након увида у прописе Европске уније и анализе Приједлога закона о заштити права на суђење у разумном року, нису установљени секундарни извори права релевантни за предмет уређивања достављеног приједлога. Због тога у Изјави о усклађености стоји оцјена „непримјењиво“.

У дијелу примарних извора права ЕУ, предлагач је узео у обзир члан 47. став 2. Повеље о основним правима Европске уније, Глава VI – Правда.

У домену аката Савјета Европе, предметну материју регулишу:

– Конвенција за заштиту људских права и основних слобода, Дио I – Права и слободе, члан 6 – Право на правично суђење и

– Препорука *CM/Rec(2010)3* Комитета министара Савјета Европе о дјелотворном правном лијеку за предуго трајање поступка

Став 2. члан 47. Повеље о основним правима Европске уније и став 1. члан 6. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода утврђују право сваком лицу да његов захтјев буде размотрен у разумном року од стране независног и непристрасног суда.

Препорука *CM/Rec(2010)3* Комитета министара Савјета Европе о дјелотворном правном лијеку за предуго трајање поступка, између осталог, препоручује владама држава чланица да предузму све потребне мјере како би се осигурало да све фазе домаћих поступака буду завршене у разумном року, као и да се успоставе дјелотворни правни лијекови на одлуке о захтјевима за заштиту права на суђење у разумном року.

Увидом у одредбе Директиве *2012/29/EU* Европског парламента и Савјета од 25. октобра 2012. године о успостави минималних стандарда за права, помоћ и заштиту жртава кривичних дјела те о замјени Оквирне одлуке Савјета *2001/220/JHA* утврђено је да члан 16. исте прописује државама чланицама да осигурају жртвама у току кривичног поступка право на доношење одлуке о накнади штете, у разумном року, те да је предлагач у члану 2. став 2. преузео предметну одредбу.

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Европском конвенцијом о заштити људских права и слобода (у даљем тексту: Конвенција) успостављен је систем заштите људских права на међународном нивоу. Босна и Херцеговина ратификовала је Конвенцију 12. јула 2002. године, а Устав Босне

и Херцеговине у члану 2. проглашава је директно примјењивом у Босни и Херцеговини, односно у Републици Српској.

Чланом 6. став 1. Европске конвенције о заштити људских права и слобода, гарантовано је да свако током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, формираним на основу закона.

Препоруком Комитета министара Савјета Европе Res (2010)3 о ефикасним правним средствима за предуго трајање поступака, од 24. фебруара 2010. године, између осталог, земље чланице упућују се да предузму све неопходне мјере да би се обезбиједило постојање ефикасног правног лијека пред надлежним органима у случајевима у којима је могуће доказати тврдњу о повреди права на суђење у разумном року.

Имајући у виду наведено, Министарство правде затражило је од Канцеларије правног представника Републике Српске доставу података о укупном броју правоснажних одлука Уставног суда Босне и Херцеговине и Европског суда за људска права у Стразбуру, износ досуђене нематеријалне штете и укупан износ извршених одлука. Канцеларија правног представника, актом број: 02/1-77-64-1/19 од 1. октобра 2019. године, као и допуном акта за период од септембра 2019. године до јуна 2019. године, доставила је сљедеће податке:

Година	Укупан број одлука Уставног Суда БиХ	Укупан износ досуђене накнаде нематеријалне штете	Укупан износ извршених одлука Суда
2017.	109	268.842 КМ	270.339,75 КМ
2018.	88	59.550 КМ	59.960 КМ
од јануара 2019. до септембра 2019.	44	38.550 КМ	27.567,15 КМ
од септембра 2019. до јуна 2020. год.	41	54.200 КМ	33.300 КМ

Година	Укупан број одлука Европског суда за људска права у Стразбуру	Укупан износ досуђене накнаде нематеријалне штете	Укупан износ извршених одлука Суда
2017.	1	2 · 1.996 КМ	3.992 КМ
2018.	1	2.934 КМ	3.280 КМ
од јануара 2019. до септембра 2019.	1	1 · 1.950 КМ 1 · 1.350 КМ	3.300,10 КМ

од септембра 2019. до јуна 2020. год	1 Фата Орловић и 13 др.	60.636 КМ	21.514,03 КМ
--	-------------------------------	-----------	--------------

Након детаљне анализе, коју је спровело Министарство правде, један од узрока предугог трајања судских поступака је неефикасност вођења поступака, те велики број заосталих предмета. Чињеница је да у Босни и Херцеговини не постоји посебно правно средство којим би се осигурала заштита права на суђење у разумном року, те да се дужина трајања поступка може оспоравати само подношењем апелације Уставном суду Босне и Херцеговине, а што се у посљедње вријеме чини у великом броју случајева. Уставни суд Босне и Херцеговине је у великом броју предмета разматрао и утврдио повреду права на суђење у разумном року, одређујући рок за доношење одлуке, односно налажући хитно поступање, те досудио надокнаду нематеријалне штете. С тим у вези јавила се потреба за изналажењем модела законске заштите права на суђење у разумном року.

У складу са свим наведеним, Влада Републике Српске, рјешењем број: 04/1-012-2-1581/19 од 27. јуна 2019. године, именовала је Радну група за израду Закона о заштити права на суђење у разумном року, коју су чинили: Страхиња Ћурковић, судија Врховног суда Републике Српске – предсједник, Бранка Скоко, судија Вишег привредног суда у Бањој Луци и Раденко Јотановић, професор Правног факултета, који су приступили изради Закона о заштити права на суђење у разумном року, а све да би се обезбиједило право на правично суђење, олакшао приступ правди, те повећало повјерење јавности у правосудни систем.

Народна скупштина Републике Српске је на Деветој редовној сједници, одржаној 25. и 26. фебруара 2020. године, разматрала и усвојила Нацрт закона о заштити права на суђење у разумном року, те је донијела Закључак број: 02/1-021-240/20 од 3. марта 2020. године („Службени гласник Републике Српске“, број 19/20) да се овај закон упути на стручну расправу.

Наведеним Закључком Законодавни одбор Народне скупштине Републике Српске је задужен да организује стручну расправу, те да достави Народној скупштини Републике Српске Извјештај о резултатима стручне расправе са мишљењима и приједлозима.

Законодавни одбор Народне скупштине Републике Српске одржао је стручну расправу 9. јула 2020. године у просторијама Народне скупштине Републике Српске, а резултати стручне расправе достављени су у прилогу овог закона.

Даље, рјешењем Министарства правде Босне и Херцеговине, број: 06-02-1-6670/18 од 17. августа 2018. године, именовани су чланови Радне групе за припрему новог или измјену и допуну важећег Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, а између осталих именована су и два представника Министарства правде Републике Српске. Представници Министарства правде Републике Српске, као чланови Радне групе, приликом израде текста Закона, између осталог ће се залагати и да се допуне досадашње одредбе Закона о Високом судском тужилачком савјету Босне и Херцеговине, на начин да се дисциплинска одговорност судија у предметима у којима је утврђена повреда права на суђење у разумном року прецизније нормира, јер само на тај начин се постиже у потпуности заштита права на суђење у разумном року, како превенцијом, тако и кажњавањем поступања предметног судије, а које је довело до повреде права на суђење у разумном року.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

У Глави I чланом 1. овог закона прописано је да се овим законом уређује заштита права на суђење у разумном року, као и право на правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року, које се остварује у судском поступку на начин и под условима прописаним овим законом.

Чланом 2. прописано је да право на судску заштиту због повреде права на суђење у разумном року има свако ко сматра да му није у разумном року одлучено о његовим грађанским правима и обавезама или кривичној оптужби против њега. Оваквим начином прописивања „ко има право на заштиту“, тј. да свако ко сматра да му није у законском року одлучено о његовим грађанским правима и обавезама или кривичној оптужби против њега има право на судску заштиту због повреде права на суђење у разумном року, врши усклађивање са чланом 6. Европске конвенције.

Даље, прописује се да напријед наведено право има и оштећени у кривичном поступку и оштећени као тужилац ако су истакли имовинскоправни захтјев и да се повреда права на суђење у разумном року утврђује у складу са праксом Европског суда за људска права у Стразбуру.

Чланом 3. прописано је да се појмови који су дати у једном граматичком роду у овом закону, без дискриминације односе и на мушкарце и на жене.

У Глави II чланом 4. прописано је да су правна средства за заштиту права на суђење у разумном року захтјев за убрзање поступка и тужба за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року.

Чланом 5. прописано је да се у поступку одлучивања о правним средствима из члана 4. овог закона узимају у обзир критеријуми као што су сложеност предмета у чињеничном и правном смислу, понашање суда и других републичких органа управе, органа јединица локалне самоуправе, јавних служби и других носилаца јавних овлашћења, понашање подносиоца правног средства и значај предмета за подносиоца правног средства.

У Глави III чланом 6. овог закона прописано је да се захтјев за заштиту права на суђење у разумном року подноси суду пред којим се поступак води, а да о захтјеву одлучује предсједник суда, а ако се ради о предмету у којем поступа предсједник суда, у том случају о захтјеву одлучује замјеник предсједника суда. Даље, истим чланом је прописано да је поступак по одредбама овог закона једностраначки и да се спроводи без одржавања рочишта, те да ће се на питања поступка о одлучивању о захтјеву за убрзање поступка која нису уређена овим законом, сходно примјењивати одредбе закона којим се уређује ванпарнични поступак.

Чланом 7. прописан је садржај захтјева за убрзање поступка.

Чланом 8. прописано је да надлежни судови воде Регистар о поднесеним захтјевима за убрзање поступка и Регистар одлука о поднесеним захтјевима за убрзање поступка, као и Регистар о поднесеним тужбама за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и на правично задовољење због повреде тог права и Регистар одлука о поднесеним тужбама. Овим чланом дато је овлашћење министру правде да доноси Правилник о садржини и начину вођења регистара о поступцима иницираним правним средствима за заштиту права на суђење у разумном року.

Чланом 9. прописано је да ће предсједник суда у року од 15 дана од дана пријема захтјева за убрзање поступка затражити од судије који поступа у предмету извјештај о дужини трајања поступка, разлозима због којих поступак није окончан и мишљење о року у којем се предмет може ријешити, а може извршити и увид у спис предмета, те да

судија који поступа у предмету доставља извјештај одмах, а најкасније у року од осам дана од дана тражења предсједника суда.

Чланом 10. прописано је да предсједник суда одлучује о поднесеном захтјеву за убрзање поступка у року од 60 дана од дана пријема тог захтјева у суд.

Чланом 11. прописано је да се захтјев одбацује ако је неуредан или не садржи обавезне елементе из члана 7. овог закона или је поднесен од неовлашћеног лица, да ће предсједник суда рјешењем одбити захтјев за убрзање поступка када оцијени да је захтјев очигледно неоснован и да предсједник суда, након спроведеног поступка о захтјеву за убрзање поступка, ако утврди да није дошло до неоправданог одуговлачења поступка и одлучивања у предмету, рјешењем одбија захтјев као неоснован.

Чланом 12. прописано је да када предсједник суда утврди да се неоправдано одуговлачи поступак и одлучивање у предмету, рјешењем одређује рок за предузимање одређених процесних радњи, који не може бити дужи од три мјесеца и примјерен рок у којем га судија извјештава о предузетим радњама. Судија нема право жалбе на ово рјешење.

Чланом 13. прописано је да се одлуке и друга писмена достављају сходно одредбама закона којим се уређује парнични поступак.

Чланом 14. прописано је да када судија у извјештају или другим актом у писаној форми у року из члана 10. овог закона обавијести предсједника суда о извршеним процесним радњама, предсједник суда ће о извршеним процесним радњама обавијестити подносиоца захтјева за убрзање поступка и на тај начин окончати поступак о захтјеву за убрзање поступка.

Чланом 15. прописано је да против рјешења из члана 11. овог закона подносилац захтјева има право жалбе предсједнику непосредно вишег суда у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

Чланом 16. прописано је да је суд код кога се налази предмет дужан на захтјев предсједника непосредно вишег суда, у року од три дана од дана пријема захтјева, доставити списе предмета, а да предсједник непосредно вишег суда доноси рјешење у року од 60 дана од дана пријема списка предмета. Даље, прописује се начин одлучивања предсједника непосредно вишег суда код кога се предмет налази у раду и то да ће рјешењем одбацити недопуштenu, неблаговремену жалбу и жалбу изјављену од неовлашћеног лица, ако је није одбацио предсједник суда код којег је предмет био у раду и да предсједник непосредно вишег суда може одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепено рјешење или уважити жалбу и преиначити рјешење.

Чланом 17. прописано је да ако се захтјев односи на поступак који је у току пред Врховним судом Републике Српске о захтјеву одлучује Вијеће од троје судија тог суда, да Вијеће Врховног суда Републике Српске може захтјев рјешењем уважити или одбити као неоснован и да о захтјеву одлучује у року од 90 дана од дана пријема тог захтјева. Када Вијеће Врховног суда Републике Српске утврди да се неоправдано одуговлачи поступак и одлучивање о предмету, рјешењем одређује рок за предузимање одређених процесних радњи, који не може бити дужи од три мјесеца и примјерен рок у којем га судија извјештава о предузетим радњама.

Чланом 18. прописано је да подносилац захтјева за убрзање поступка, чији је захтјев за убрзање поступка одбијен, а који није поднио жалбу, може да поднесе нови захтјев за убрзање поступка када истекне шест мјесеци од дана пријема рјешења о одбијању захтјева за убрзање поступка, да подносилац захтјева за убрзање поступка, чији је захтјев за убрзање поступка одбијен, а који је поднио жалбу која је одбијена, може да поднесе нови захтјев за убрзање поступка када истекне шест мјесеци од дана пријема рјешења о одбијању жалбе.

У Глави IV чланом 19. овог закона прописано је да се правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року може остварити: утврђивањем повреде права на суђење у разумном року, утврђивањем повреде права на суђење у разумном року и досуђивањем новчане накнаде и објављивањем пресуде да је странци у судском поступку било повријеђено право на суђење у разумном року, утврђивањем повреде права на суђење у разумном року и објављивањем пресуде да је странци у судском поступку било повријеђено право на суђење у разумном року.

Чланом 20. прописано је да право на правично задовољење по овом закону немају републички органи управе, органи јединица локалне самоуправе, јавне службе и други носиоци јавних овлашћења када учествују као странке у судским поступцима.

Чланом 21. прописано је да тужбу за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и на правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року може поднијети тужилац који је претходно подносио захтјев за убрзање поступка надлежном суду. Тужба се подноси Врховном суду Републике Српске најкасније у року од шест мјесеци од дана пријема правоснажне одлуке донесене о захтјеву за убрзање поступка странке.

Чланом 22. прописан је садржај тужбе.

Чланом 23. прописано је да суд код кога се налази предмет доставља на захтјев Врховног суда Републике Српске, у року од три дана, списе предмета, а да Врховни суд Републике Српске тужбу доставља Правобранилаштву Републике Српске, које у року од осам дана од дана пријема тужбе доставља своје изјашњење на наводе тужбе. Даље, прописано је да се на остала питања поступка по тужби за правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року, а која нису уређена овим законом, сходно примјењују одредбе закона којим се уређује парнични поступак о спору мале вриједности, независно од врсте и висине тужбеног захтјева.

Чланом 24. прописано је да Врховни суд одлучује о тужби у Вијећу од троје судија, а да ће неблаговремену тужбу и тужбу поднесену од неовлашћеног лица и тужбу која је поднесена супротно одредби члана 21. став 1. овог закона, Врховни суд рјешењем одбацити.

Чланом 25. прописано је да Врховни суд Републике Српске доноси одлуку о тужби, најкасније у року од шест мјесеци од дана пријема тужбе.

Чланом 26. прописано је да код повреде права на суђење у разумном року, Врховни суд Републике Српске може, на захтјев тужиоца, да донесе пресуду којом се утврђује да је тужиоцу било повријеђено право на суђење у разумном року, као и да му досуди новчано обештећење. Истим чланом прописано је да Врховни суд Републике Српске може, изузетно, имајући у виду све околности случаја, а нарочито понашање тужиоца, да пресудом утврди само повреду права на суђење у разумном року.

Чланом 27. прописано је да се због повреде права на суђење у разумном року, странци у судском поступку досуђује новчано обештећење од 300 КМ до 3.000 КМ по предмету, а изузетно, у посебним случајевима када је више лица оштећено у судском поступку у којем је утврђена повреда права на суђење у разумном року, накнада штете може износити до 20.000 КМ по предмету, те да се висина новчаног обештећења утврђује у складу са критеријумима који су утврђени у члану 6. овог закона.

Чланом 28. прописано је да се средства за исплату новчаног обештећења и накнаду имовинске штете обезбјеђују у буџету Републике Српске, а да се накнада исплаћује из буџета Републике Српске у року од три мјесеца од дана подношења захтјева за исплату новчаног обештећења.

Чланом 29. регулисан је поступак објављивања пресуде у случају када суд утврди повреду права на суђење у разумном року.

Чланом 30. прописано је да се у поступку остваривања судске заштите права на

суђење у разумном року, странка ослобођена плаћања судске таксе.

Чланом 31. прописано је да лице које је Европском суду за људска права поднијело представку због тога што сматра да је повријеђено његово право на суђење у разумном року, а о којем није донесена одлука о прихватљивости или основности, може поднијети Влади Републике Српске приједлог за поравнање о новчаном обештећењу, уз навођење датума предаје представке Европском суду за људска права у Стразбуру и броја представке у приједлогу за поравнање, те да закључено поравнање представља извршну исправу.

Чланом 32. прописује се да се право на накнаду материјалне штете због повреде права на суђење у разумном року остварује тужбом у парничном поступку код надлежног суда, примјеном општих правила о накнади штете.

У Глави V чланом 33. прописује се да ће министар правде, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона, донијети Правилник о садржини и начину вођења регистара о поступцима иницираним правним средствима за заштиту права на суђење у разумном року.

Чланом 34. прописује се да лице које је поднијело апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине не може поднијети захтјев за заштиту права на суђење у разумном року.

Чланом 35. прописује се да се овај закон објављује у „Службеном гласнику Републике Српске”, а да ступа на снагу 1. јануара 2021. године.

VI РАЗЛИКЕ ПРИЈЕДЛОГА У ОДНОСУ НА НАЦРТ ЗАКОНА

Нацрт закона о заштити права на суђење у разумном року усвојен је на Деветој редовној сједници Народне скупштине Републике Српске, одржаној 25. и 26. фебруара 2020. године. Приликом израде текста Приједлога овог закона разматране су све примједбе и сугестије које су изнесене на сједници Народне скупштине Републике Српске и током стручне расправе. Министарство је, у својству обрађивача прописа, предузело и додатне интервенције на тексту Нацрта закона ради техничког и стилског побољшања нормативног текста, а у циљу постизања складности законских рјешења и обезбјеђивања њихове несметане примјене у пракси. Остали дијелови текста Нацрта закона, који нису били предмет корекција, увршћени су са истом садржином и у Приједлог закона.

Примједбе које су изнесене на сједници Народне скупштине Републике Српске односиле су се на сљедеће одредбе:

Примједбе народног посланика Иванке Марковић односиле су се на сљедеће:

- члан 1 – недостаје дефиниција шта је то право на суђење у разумном року,
- члан 2. став 2 – предлаже да се прецизније дефинише норма,
- члан 6 – предлаже да се прошире критеријуми за оцјену трајања суђења у разумном року по узору на закон Словеније или Србије, те да се у ставу 5. истог члана прецизније дефинише норма, на начин: „значај предмета на подносиоца правног средства или значај који предмет има за подносиоца средства“,
- члан 7. став 2 – приједлог по узору на закон Црне Горе: „да ако се ради о предмету у којем поступа предсједник суда о захтјеву одлучује предсједник вишег суда“,
- члан 11 – „Недостаје један став у члану 11. у којем се бити наведено да се одбацује, а не одбија, одбацује рјешењем, зашто одбацује?!, а у вези са чланом 18. став 3. у коме се наводи да подносилац захтјева чији су захтјев или жалба одбачени“,

- члан 12 – предлаже нови став који гласи: „Ако предсједник суда утврди да је до повреде права на суђење у разумном року дошло због преоптерећености или дужег одсуства судије, предсједник суда предмет даје, додјељује другом судији (рјешење из закона Србије)“;
- члан 19. став 1 – сматра да је „нејасна одредба у смислу да је неприхватљиво да у једном члану у једној норми истовремено дајемо кумулативно и алтернативно рјешење“;
- члан 21 – сматра да су критеријуми за утврђивање новчаног обештећења у члану 21. исти као у члану 6. овог закона, те да би било цјелисходније да се то пропише у члану 20. гдје се говори о новчаном обештећењу у посебном ставу 4, те да се пропише да ће се висина накнаде, новчаног обештећења утврдити у складу са критеријумима који су утврђени у члану 6,
- члан 23. став 1 – предлаже прецизније дефинисање норме,
- члан 28. став 2 – сматра да је произвољно постављено „нарочито понашање странке“;
- члан 30 – предлаже да се прецизира из којег дијела буџета ће се вршити исплата,
- предлаже да се размотрити одговорност судија.

Примједбе народног посланика Споменке Стевановић односиле су се на сљедеће:

- чл. 9, 10, 12. и 16 – у дијелу који се односи на висину прописаних рокова,
- члан 29 – сматра да објављивање пресуде треба да буде обавезно.

Примједбе народног посланика Наташе Радуловић односиле су се на сљедеће:

- члан 30 – истиче потребу утврђивања одговорности судија и „да судије снесе санкције, да они плаћају трошкове, а не буџет Републике Српске“;
- истиче потребу скраћивања прописаних рокова.

Примједбе народног посланика Гордане Видовић односиле су се на сљедеће:

- члан 1 – недостаје дефиниција шта је то право на суђење у разумном року,
- недостаје значење израза,
- члан 5 – умјесто захтјева за заштиту права на суђење у разумном року, потребно је да буде наведено приговор,
- члан 6 – потребно образложење критеријума, дужина трајања поступка – која је оптимална дужина, шта значи понашање подносиоца правног средства,
- члан 7. став 2 – „није логично да о захтјеву на заштиту права на суђење у разумном року одлучује предсједник суда, а уколико се ради о његовом предмету, да његов замјеник одлучује“;
- потребно прописати садржај захтјева за заштиту права на суђење у разумном року,
- члан 19. став 1 – неприхватљиво „и/или“, те потребно „додати став 3. објављивање изјаве државног Правобранилаштва којим се утврђује да је странци било повријеђено право на суђење у разумном року“;
- члан 21– критеријуми у овом члану су садржани у члану 6. и треба да буду брисани, само да се позову на члан 6,
- члан 28 – одредба нејасна и недоречена,
- члан 33 – који је рок за подношење тужбе.

Примједбе народног посланика Душице Шолаја односиле су се на сљедеће:

- члан 9. став 2 – предлаже да рок буде дужи,
- члан 17 – питање двостепености у одлучивању Врховног суда Републике Српске,
- члан 20 – који су критеријуми који ће одредити распон највишег и најнижег износа,

- члан 22 – зашто право на правично задовољење немају републички органи управе, органи јединице локалне самоуправе, јавне службе и други носиоци јавних овлашћења када учествују као странке у судском поступку.

Примједбе народног посланика Милана Петковића односиле су се на сљедеће:

- чланом 4. сматра да је потребно дефинисати разуман рок на начин да је разуман рок онај период који је оптимално потребан да се отклони правна незвјесност о постојању неког права или обавезе, односно да се отклони сумња о основаности оптужбе против неког лица. Ово је дефиниција разумног рока која је преузета из критеријума за оцјену повреде права на суђење у разумном року Савјета Европе,
- члан 10, члан 16. став 2, члан 17. став 3. и члан 27. став 6 – предлаже скраћење рокова,
- члан 9 – предлаже да се „уведе ријеч тужилац, јер ако говоримо о заштити права на суђење у разумном року и у парничном и у кривичном поступку, онда о томе може да одлучује судија или јавни тужилац“,
- члан 12 – предлаже да поред предузимања процесних радњи требало би одредити рок за доношење одлуке,
- члан 17. којим се прописује одлучивање Врховног суда Републике Српске по захтјеву, треба да буде прије члана 15. којим се прописује жалбени поступак,
- члан 20. став 2 – предлаже да се новчано обештећење исплаћује у већим износима,
- потреба утврђивања дисциплинске одговорности судија, евентуални регресни захтјев.

Примједбе које су изнесене на Стручној расправи односиле су се на сљедеће одредбе:

– Народни посланик Иванка Марковић позвала се на све већ изнесене примједбе и сугестије које је изнијела на сједници Народне скупштине Републике Српске.

– Народни посланик Наташа Радуловић позвала се на све већ изнесене примједбе и сугестије које је изнијела на сједници Народне скупштине Републике Српске.

Примједбе судије Основног суда у Бања Луци Биљане Вучетић односиле су се на сљедеће:

- члан 2. став 1. у којим поступцима (судским или судским и тужилачким)
- члан 3. потребно примијенити ЗПП,
- члан 4. брисати у вези члана 2.,
- Члан 5. у складу са Законом о ванпарничном поступку да умјесто „захтјева“, треба да стоји „приједлог“,
- члан 6 замијенити „ уважавају“ (уважавају се све околности) користе се у управном спору,
- члан 7. да се достави вишем суду на одлучивање када је председник поступао у предмету, да се дода нови став да председник одреди које ће судије одлучивати по захтјеву,
- члан 8. став 1. тачка 3) у којем року ће донијети Правилник,
- Члан 9. извјештај поступајућег судије, да ли треба ако је хитан поступак,
- Члан 10. да ли је потребан испитни поступак одмах након захтјева предлагача,
- члан 11. шта ако је „очигледно неоснован“, шта ако је неоснован, како се утврђује (расправа, испитни поступак, ко има дужност у погледу доказа)...
- члан 12. став 2. да се прецизира да ли је само судија или и председник суда и тужилац имају право на жалбу,
- члан 14. који је то други акт,

- члан 15. ако је приговор поднесен због недоношења одлуке по ревизији, ко ће одлучивати „ да ли треба да одлучује општа сједница судија врховног суда, а не вијеће“,
- члан 18. треба брисати јер је у супротности са чланом 6. Европске конвенције, ако би странка могла неограничено подносити захтјев,
- члан 20. став 3. брисати,
- члан 33. треба брисати јер није у складу са чланом 172. Закона о облигационим односима,

Примједбе судије Основног суда у Мркоњић Граду Саше Рајовић, односиле су се на сљедеће:

- члан 5. тачка 2. сувишна, жалба не треба да буде наведена као самостално правно средство,
- члан 7. да о захтјеву одлучује предједник вишег суда
- члан 8. Регистар брисати, ЦМС има капацитет давања извјештаја,
- члан 11. очигледно неоснован није у духу ЗПП, боље рјешење одбијен као неоснован
- члан 12. одлучује вијеће непосредно вишег суда и став 2 брисати
- члан 14. последица за пропуштање (судија није доставио извјештај у прописаном року) није прописана
- члан 22. дискриминација у смислу да између осталих носиоци јавних овлашћења немају право на новчано обештећење,
- члан 24. код садржаја тужбе недостаје ко је тужени,
- члан 31. да се такса наплаћује,
- члан 33. да се брише има у ЗОО,

Основне разлике Приједлога у односу на Нацрт закона о заштити права на суђење у разумном року резултат су оправданих и прихваћених примједба и огледају се у сљедећем:

Прихваћене су сљедеће примједбе:

- на члан 2. тако да је норма прецизирана у ст. 1. и 2,
- на члан 4. став 1. (члан 3. Приједлога), брисан,
- на члан 5. став 2. (члан 4. став 2. Приједлога) брисан,
- на члан 6. (члан 5. Приједлога) као један од критеријума прихваћен је „значај предмета за подносиоца правног средства“,
- на члан 11. у смислу бољег прецизирања норме,
- на члан 19. став 1. Нацрта у вези са формулацијом да је употребиљен истовремено и саставни и раставни везник и/или,
- на члан 18. став 3., брисан,
- на члан 20. (члан 27. Приједлога) гдје је додат став 4. да се висина новчаног обештећења утврђује у складу са критеријумима који су утврђени у члану 6. овог закона,
- на члан 21. Нацрта, примједба прихваћена у смислу да је непотребно поновно наводити критеријуме (брисан) који су већ садржани у члану 6. Нацрта закона,
- на члан 23. Нацрта (члан 21. Приједлога), а која се односила на прецизније дефинисање норме.

Нису прихваћене сљедеће примједбе:

Примједба да у закону у члану 1. није дата дефиниција који је то период који се може сматрати „разумним роком“ да би задовољио стандард суђења у разумном року, јер ту дефиницију није дао ни Европски суд за људска права у Стразбуру (ЕСЉП), а нису је дефинисали ни закони земаља у окружењу. Приликом израде закона коришћена су

компаративна рјешења земаља у окружењу, научна и стручна литература, а посебно пракса ЕСЉП. Дужина разумности рока у којем треба одлучити о грађанском праву или обавези или кривичној оптужби против неког лица утврђује се у сваком конкретном случају у зависности од критеријума које је успоставио ЕСЉП. Ове критеријуме ЕСЉП је успоставио у предмету Frindlender против Француске, одлука ЦХР 2000-VII став 43 наводећи да се разумност дужине поступка мора оцијенити у свјетлу околности предмета и уз уважавање следећих критеријума: сложеност предмета, држање подносиоца захтјева, понашање мјеродавних власти, као и значаја предмета за подносиоца представке. Ове критеријуме је прихватио и Уставни суд БиХ приликом разматрања разумности дужине поступка. У складу са чланом 6. став 1. Конвенције „свако током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега има право на правичну јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом формираним на основу закона“. Уколико дође до кршења права на правично суђење онда странка има могућност остваривања заштите тог права. ЕСЉП истиче да стандарди члана 13. Конвенције налажу увођење правног лијека који надлежном домаћем органу пружа могућност да у меритуму одлучи о релевантном приговору на основу Конвенције и да осигура одговарајућу помоћ, с тим да државе уговорнице имају одређено дискреционо право у вези са начином на који ће удовољити својим обавезама из те одредбе (Chahal против Уједињеног Краљевства, пресуда од 15. новембра 1995. године, став 145). Члан 6. Конвенције је инкорпорисан у правни систем БиХ, јер је Конвенција саставни дио правног система БиХ и примјењује се непосредно и има приоритет над домаћим законима (члан 2/II Устава БиХ) па га није потребно уносити у овај закон.

Овај правни институт, без обзира на то како се он у националном законодавству назива: молба за убрзање поступка, приговор, захтјев за убрзање поступка, ЕСЉП назива једном ријечју захтјев и по нашој оцјени је најприкладније да се ово правно средство назове захтјевом за убрзање поступка, јер странка на основу члана 6. став 1. Конвенције има право да суд у разумном року испита њен случај у вези са грађанским правима и обавезама, односно кривичне оптужбе. То је био основни разлог зашто се настојало да се избјегне аутоматско (некритичко) преузимање рјешења из других закона земаља окружења, а други је да је примјереније менталитету грађана овог простора, а и језички је правилније тај правни лијек означити термином захтјев. Из наведених разлога не може се давати дефиниција разумности трајања поступка. Неки правни писци су покушали дати уопштenu дефиницију разумности рока, али она не може послужити као законска дефиниција. Разумни рок није фиксно, тачно одређени период у којем се неки судски или неки други поступак мора окончати, јер се одлучивање о правима странака у разумном року односи не само на судске органе, већ и на друге органе: управне, извршне, законодавне, органе јединица локалне самоуправе итд. Разумни рок је одређени период у којем се треба окончати одређени поступак, с тим да због прекорачења тог рока наступа посљедица – кршење права на суђење у разумном року. Према томе, разумни рок је правни стандард отвореног типа помоћу којег се разумност трајања поступка цијени у сваком поједином случају на основу унапријед усвојених критеријума: сложености предмета, понашања подносиоца захтјева, поступања органа власти и значаја предмета за подносиоца захтјева. Стога би врло ризично било давати дефиницију разумног рока коју је избјегао да да ЕСЉП, управо из разлога што се то утврђује на основу околности сваког појединог случаја.

Право на суђење у разумном року као што је то садржано у члану 6. став 1. Конвенције односи се на лица у поступку остваривања грађанских права и обавеза, лица против којих је поднесена кривична оптужба, а то вриједи за оштећеног као тужиоца и оштећеног, уколико су истакли имовинскоправни захтјев.

Примједба у члану 7. став 2. (члан 6. Приједлога) Предсједник суда одлучује о захтјеву јер јер је он одговоран за благовремено извршавање послова у суду. У вези са одлучивањем о захтјеву за убрзање поступка с разлогом је наведено да о захтјеву одлучује предсједник или замјеник предсједника суда, јер постоје судови са мањим бројем судија у којима су и предсједници судова задужени са предметима, па постоји објективна вјероватноћа да би се захтјев за убрзање поступка могао односити и на те предмете и наравно у том случају је потребно да о таквом захтјеву одлучи замјеник предсједника суда, као што одлучује и у другим ситуацијама када је предсједник суда одсутан или не може одлучити у одређеној конкретној ствари. Предсједник суда одлучује о захтјеву јер јер је он одговоран за благовремено извршавање послова у суду.

Приједлог народног посланика који се односи на члан 9. да је потребно да се уведе и ријеч тужилац (да судија, односно јавни тужилац који поступа у предмету доставља извјештај одмах), није прихваћена из разлога што се овај закон односи на „суђење“ у разумном року и у конкретном поступку одлучује судија, а не тужилац.

Примједба на члан 10. у смислу да о захтјеву треба да одлучује судско тијело, заједно са поступајућим судијом, није добро рјешење, јер би то само компликовало одлучивање о захтјеву странке за убрзање поступка, а овај поступак тражи експедитивно поступање.

Примједба на члан 11, а у вези са чланом 18. став 3. није прихваћена из разлога што није могуће предвидјети све ситуације које могу довести до одбацивања захтјева као очигледно неоснованог. У процесним законима, садржане су одредбе о одбацивању поднеска (поднесен од неовлашћеног лица, недозвољен, неблаговремен итд.), а и захтјев је поднесак, с тим што то није учињено у овом закону управо из разлога да се не би ограничио садржај и обим одбацивања захтјева. Ако је странка поднијела тужбу суду, а истовремено је уз тужбу поднијела захтјев за убрзање поступка, онда ће тај захтјев бити одбачен као очигледно неоснован или ако је захтјев за убрзање поступка поднесен мјесец-два након подношења тужбе и томе слично или ако је предмет у међувремену ријешен итд.

У члану 12. што се тиче примједбе када предсједник суда утврди да је захтјев основан, због преоптерећености судије, да ће предмет додијелити другом судији у рад, истичемо да то рјешење већ сада постоји у Правилнику о поступању са предметима и предсједник је дужан да води рачуна о равномјерној оптерећености свих судија. Што се тиче приједлога народног посланика да предсједник суда треба наложити судији када ће донијети одлуку и у ком року, то рјешење није практично оствариво, јер ће у неким случајевима доношење одлуке бити ингеренција поступајућег судије.

На члан 17. упућена је примједба народних посланика која се односила на повреду начела двостепености. Скрећемо пажњу да када одлучује Врховни суд у вијећу од троје судија и доноси одлуке као највиши суд у држави, односно ентитету, онда против његових одлука нема мјеста жалби. Тако је регулисано и у свим другим законима, прије свега, процесним, ЗКП, ЗПП итд. Против одлука Врховног суда странка има право подношења апелације Уставном суду БиХ, а затим и представке Европском суду за људска права. Из тих разлога овдје се не тражи двостепеност у рјешавању. Ако погледамо упоредна рјешења, наведено рјешење је компатабилно са рјешењем земаља у окружењу на чије законе су се позивали у својим дискусијама народни посланици.

Примједба која се односила на члан 20. (члан 27. Приједлога), а тиче се распона и висине обештећења прописана је у распону од 300 КМ до 3.000 КМ, изузетно до 20.000 КМ, а што ће зависити од околности сваког појединог случаја. Приликом одређивања ових распона водило се рачуна о правној традици и економским приликама у држави, а сама методологија израчунавања износа накнаде појединачно ослања се на

праксу ЕСЈП утврђену у предмету Апицела против Италије, односно одлуци Уставног суда БиХ у предмету АП-1097/04 Илинка Новаковић и др. Скрећемо пажњу да се износ новчаног обештећења утврђује као и у сваком другом случају гдје је законом прописан новчани износ у одређеном распону, па се одреди онај износ који одговара сваком конкретном случају.

Примједба на члан 22. (члан 20. Приједлога) „зашто право на правично задовољење немају републички органи управе и други органи јавне власти“, дајемо сљедећи одговор и то да органи јавне власти не могу бити конзументи права на обештећење, јер смисао обештећења је, како истиче ЕСЈП у својим бројним одлукама, да се странци која није остварила право на суђење у разумном року исплати одређени износ нематеријалне штете на име претрпљеног бола, стреса, страха, психичког ишчекивања, неизвијесности о њеној судбини и њеном захтјеву итд. Овим субјектима ни ЕСЈП не признаје право на обештећење, а ова одредба је управо преузета из закона земаља из окружења. У пресуди Кипар против Турске (пресуда Великог вијећа од 10. маја 2001. године) у вези са правичном накнадом, ЕСЈП наводи „имајући у виду природу Конвенције да појединцима, а не држави, директно или индиректно је повријеђено једно или више конвенцијских права. Стога, када се додјељује правична накнада то увијек треба чинити у корист индивидуалних жртава, односно појединаца“. Из тих разлога, субјектима јавног права није признато право на обештећење, а углавном су они и доносиоци аката који крше право на суђење у разумном року, па не могу остварити право на правично обештећење. Са овим, наравно, не треба мијешати право на накнаду штете коју може остварити сваки субјект, али у посебном парничном поступку.

Што се тиче примједбе на члан 28. (члан 26. Приједлога), да је недоречен, та одредба је сасвим јасна, јер Врховни суд када утврди повреду права на суђење у разумном року, може, а не мора, да досуди новчано обештећење, јер некада ће бити довољно да се утврди само повреда права без новчане сатисфакције. Бројне су одлуке у том правцу ЕСЈП и Уставног суда БиХ. У члану 28. став 2. формулација „нарочито понашање странке“ је потпуно јасна јер ће одлука суда зависити од понашања саме странке, односно да ли је странка допринијела својим понашањем дужини поступка, било чињењем било нечињењем.

Што се тиче примједбе на члан 29. да се пропише обавезно објављивање пресуде, обавезно објављивање пресуде у складу са чланом 199. ЗОО, а ни у складу са одредбама Закона о парничном поступку није обавезно.

Норма члана 30. (члана 28. Приједлога) је прецизна и јасна. Подијељена у два потпуно јасна става. У првом ставу је наведено из којих средстава се врши исплата обештећења, а у ставу 2. је одређен рок за исплату обештећења. Законом је предвиђено да се исплата правичне накнаде врши из Буџета Републике Српске, јер могу бити разни узроци који доводе до кршења разумног рока. Тако је у предмету Бухолц против Њемачке као узрок кашњења разумног рока утврђена неадекватна организација правосудног система (што је у надлежности извршних и законодавних органа) или због недовољног броја судија (Лукенда против Словеније и Похалчук против Украјине), што је такође у надлежности извршних и законодавних органа. Неријетко је проблем самих закона (Метрих против Француске), гдје је ЕСЈП утврдио кршење права на суђење у разумном року због установљеног пореског пречег права, јер је Врховни суд Француске желио да обједини четири случаја са истом проблематиком и да то јединствено ријешити, али у тој доброј намјери дошло је до кршења права на суђење у разумном року. Послије те пресуде избрисано је пореско прече право из закона.

Примједбе народних посланика у вези са роковима у смислу да треба да буду краћи/дужи, нису основане јер се ради о веома кратким роковима за рјешавање о

захтјеву за убрзање поступка, тако да би даље скраћивање рокова само отежало поступање о захтјеву странака, а то није ни сврха ни циљ доношења овог закона. Постављени рокови су адекватни сврси и карактеру захтјева о којем треба одлучити, а да притом неће довести у питање захтјев из члана 6. став 1. Конвенције – право на суђење у разумном року.

Примједбе народних посланика које су се односиле на потребу утврђивања одговорности судија треба истаћи да то није предмет регулисања овог закона, јер је то материја која треба бити регулисана Законом о Високом судском и тужилачком савјету. Даље, Уставни суд БиХ истиче да Конвенција представља саставни дио правног система БиХ, па је досљедно томе, држава обавезна свим лицима под својом јурисдикцијом осигурати права и слободе утврђене у Европској конвенцији, те свој правни систем организовати тако да осигура усклађеност са захтјевима из члана 6. став 1. Конвенције, укључујући и захтјев за суђење у разумном року. У одлуци Ап-1410/05, Уставни суд је истакао да пропусти у организацији правног и судског система државе, у конкретном случају ентитета, који угрожавају заштиту индивидуалних права не могу се приписати појединцу, нити последице тих пропуста може сносити појединац. Обавеза редовних судова, према мишљењу Уставног суда, јесте да укажу надлежним јавним органима, а Високи судски и тужилачки савјет да осигура независно, непристрасно и професионално правосуђе, те успостави професионалан и ефикасан судски систем.

Није прихваћена примједба народног посланика у којем је истакнута потреба за уношењем значења израза у овај закон, јер се ради о кратком несистемском закону који садржи одређене институте, који су већ познати или у тексту закона објашњени, односно ради се о правним стандардима који се утврђују ад хок и није их могуће унапријед одредити (разуман рок, примјерен рок, очигледно неоснован захтјев). Исто тако на више мјеста се упућује на сходну примјену других прописа (ЗПП, ЗВП, ЗОО) у којима су дата објашњења појединих термина.

Није прихваћена примједба која се односила на обавезно плаћање таксе јер је у свим законима у региону странка ослобођена плаћања таксе у поступку остваривања судске заштите парава на суђење у разумном року.

Није прихваћена примједба која се односила на садржај тужбе јер исти је у одређен одредбама закона који регулишу спорове мале вриједности, а тужени је у складу са праксом је ЕСЉП и чланом 6. Европске конвенције за заштиту људских права увијек држава.

Није прихваћена примједба у којој је истакнуто да нема потребе да Министарство правде води Регистре из члана 8., јер на начин на који прописано Министарство правде води своје евиденције у предметима у вези заштитом права на суђење у разумном року, независно од евиденција које води или које ће водити Високо судско и тужилачко вијеће Босне и Херцеговине.

Остале разлике Приједлога у односу на Нацрт већином су номотехничке, као и термилошке и стилске природе и допринијеле су јединственој термилошкој досљедности закона.

VII ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ЗАКОНА, ДРУГИХ ПРОПИСА И ОПШТИХ АКТА НА УВОЂЕЊЕ НОВИХ, ИЗМЈЕНУ ИЛИ УКИДАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ФОРМАЛНОСТИ КОЈЕ ОПТЕРЕЂУЈУ ПРИВРЕДНО ПОСЛОВАЊЕ

Увидом у спроведени процес методологије кратке процјене утицаја прописа на Приједлог закона о заштити права на суђење у разумном року, Министарство привреде и предузетништва у мишљењу број: 18.06-020-2477/19 од 12. августа 2020. године

констатује:

– да је Приједлог закона предвиђен Планом рада Народне скупштине Републике Српске за 2020. годину.

– да је обрађивач правилно анализирао постојеће стање и дефинисао проблем у Обрасцу о спровођењу скраћеног ПУП-а, те да је проблем саставни дио „Разлога за доношење или измјену и/или допуну закона“.

– да је обрађивач правилно дефинисао циљеве који се желе постићи доношењем закона.

У вези са процесом консултација, обрађивач наводи да су обављене интересорне консултације, те да је текст Приједлога закона објављен на интернет страници Владе Републике Српске. Законодавни одбор Народне скупштине Републике Српске одржао је стручну расправу. Радна група је приликом израде Приједлога закона унаприједила поједине одредбе, а нарочито у вези прецизнијег дефинисања одређених појмова и процедура.

Приликом утврђивања опција за рјешавање проблема, обрађивач наводи да је регулаторна промјена једина опција за рјешавање проблема и остварење циљева.

У вези са утицајем на пословно окружење, обрађивач је навео да ће Приједлог закона позитивно утицати на пословно окружење, јер ће се кроз обезбјеђење заштите права на суђење у разумном року убрзати судски поступци, односно обезбједити брже рјешавање свих врста спорова, укључујући и привредне спорове. Наведено ће смањити трошкове које привредни субјекти могу имати због несразмјерно дугог вођења поступака, уштедети вријеме, те вратити повјерење пословних субјеката у судску заштиту у разумном року. Дакле, одредбама Приједлога закона обезбјеђује се да привредни субјекти, у случају постојања судског спора, окончају поступке и ријеше судске спорове у разумним роковима и са мање трошкова. Смањење ових трошкова посредно утиче на њихово пословање, јер мање средстава и времена које је потребно издвојити за вођење судских поступака, обезбјеђује више времена и боље могућности за улагање, односно пословање.

Што се тиче утицаја на јавне буџете, обрађивач наводи да ће се за спровођење предметног закона морати издвојити средства из буџета Републике Српске. Наиме, Приједлогом закона предвиђено је успостављање Регистра о поступцима иницираним правним средствима за заштиту права на суђење у разумном року, а чије успостављање и ажурирање ће захтијевати издвајање одговарајућег износа средстава из буџета Републике Српске. Прецизнији подаци у погледу самог Регистра, као и средстава која су потребна за његово успостављање биће познати након доношења Правилника о садржини и начину вођења предметног Регистра. Поред наведеног, утицај на буџет имаће и одредбе којима је предвиђено право странке да у случају повреде права на суђење у разумном року, добије новчано обештећење у износу од 300 КМ до 3.000 КМ, а у изузетним случајевима и до 20.000 КМ. Исплата ових средстава падаће на терет буџета Републике Српске, а укупан износ тих средстава на годишњем нивоу зависиће од броја поступака у којима је утврђено овакво право странке, те висине новчаних износа који буду досуђени у тим поступцима. Исто тако, Приједлогом закона прописано је да ће странке у овом поступку бити ослобођене плаћања судске таксе, те да ће лица која су Европском суду за људска права поднијела представку због тога што сматрају да им је повријеђено право на суђење у разумном року, моћи поднијети Влади Републике Српске приједлог за поравнање о новчаном обештећењу. За реализацију наведеног биће потребно издвојити одговарајућа средства из буџета Републике Српске, а потребан износ тих средстава зависиће од броја наведених судских поступака и поравнања, а што је опет условљено интересовањем странака, односно од тога како ће се овај закон показати у пракси.

У вези са социјалним утицајима обрађивач наводи да ће Приједлог закона омогућити свим категоријама становништва брже и ефикасније провођење судских поступака и рјешавање спорних питања око којих грађани воде судски спор. Наведено укључује и ефикасније одлучивање о правима грађана која су егзистенцијалне природе (попут рјешења стамбеног питања, радног статуса, здравствене заштите и слично) и чије рјешавање има директан утицај на економско – социјални положај појединца. Такође, прописивање могућности објављивања пресуде (којом је утврђено да је неоправдано одуговлачен поступак и одлучивање) на интернет страници суда чини такве поступке јавно доступним, односно транспарентнијим, те с једне стране омогућава правично задовољење странке, док са друге повећава повјерење грађана у правичну судску заштиту. Такође, предметни закон прописује и право странке на новчано обештећење и надокнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року.

Што се тиче утицаја на животну средину обрађивач наводи да Приједлог закона неће имати утицаја на животну средину.

Овим Приједлогом закона не дефинишу се нове формалности нити се предвиђа укидање и/или измјена постојећих формалности.

Министарство привреде и предузетништва утврдило је да је обрађивач, приликом примјене скраћеног процеса процјене утицаја прописа, поступио у складу с методологијом прописаном у т. VI и VIII Одлуке о спровођењу процеса процјене утицаја прописа у поступку израде прописа.

VIII УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНА

У складу са чланом 36. став 1. тачка 9) Пословника Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 123/18), те т. 4. и 12. Смјерница за поступање републичких органа управе о учешћу у јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12), обрађивач Приједлога закона о заштити права на суђење у разумном року утврдио је да је Закон од интереса за јавност. Текст Закона објављен је на интернет страници (www.vladars.net), са остављеним роком од осам дана, ради достављања примједаба и сугестија. На текст закона није било примједаба и сугестија.

IX ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

Након увида у податке о укупном броју правоснажних одлука Уставног суда Босне и Херцеговине и Европског суда за људска права у Стразбуру од 2017. године до јуна 2020. године, којима је утврђен износ нематеријалне штете због повреде права на суђење у разумном року, као и процјеном предвиђеног новчаног обештећења прописаног предметним законом у износу од 300 КМ до 3.000 КМ, утврђено је да је за спровођење Закона о заштити права на суђење у разумном року потребно обезбиједити додатна средства у буџету Републике Српске. Министарство финансија, актом број: 06.04./020-2472/20 од 12. августа 2020. године, дало је сагласност на Приједлог закона о заштити права на суђење у разумном року.